

Werk

Titel: Academiae Georgiae Avgvstae Prorektor Christ. Frid. Ge. Meister D. Cvm Senatv Nov
Untertitel: De publicis priuatae frugalitatis vtilitatibus ad maiorem ciuium frequentiam Prolusio postrema ; [... Rvdolphvm Avgvstinvm Vogel, D. ... PP. Kal. Ian. M D CCLXVI. ...]
Autor: Meister, Christian Friedrich Georg
Verlag: Schulzius
Ort: Goettingae
Jahr: 1766
Kollektion: vd18.digital
Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Werk Id: PPN796845557
PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN796845557>
OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=796845557>

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
 Georg-August-Universität Göttingen
 Platz der Göttinger Sieben 1
 37073 Göttingen
 Germany
 Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

**ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE
PRORECTOR
CHRIST. FRID. GE. MEISTER D.**

**CVM SENATV
NOVVM PRORECTOREM**

**COMMENDAT
CIVIBVS.**

*De publicis priuatae frugalitatis utilitatibus ad maiorem ciuium
frequentiam Prolusio postrema.*

**GOETTINGAE,
LITTERIS SCHVLZIANIS.**

1766 Jan. 17
Hic est liber primus, qui continet
omnes litteras, quae sunt
inter Meist. et Senatum
Academiae Georgicae Augustae
anno 1766. Hic est liber
primus, qui continet
omnes litteras, quae sunt
inter Meist. et Senatum
Academiae Georgicae Augustae
anno 1766. Hic est liber
primus, qui continet
omnes litteras, quae sunt
inter Meist. et Senatum
Academiae Georgicae Augustae
anno 1766.

Vnum restat, Ciues Amantissimi, vt de frugalitatis publicae ad hominum affluentiam vi et vtilitate suscepta nuper disputatio, quantum quidem in tali scriptionis genere fieri potest, absoluat, vt, quae de veterum nonnullorum populorum simplicitate ac victus cultusque tenuitate praedicauimus, idoneis exemplis confirmemus.

Vt itaque ab Aegyptiis, lubenter enim in hoc populo, cui omnis cultioris humanitatis debentur initia, versatur oratio, vt ab his, inquam, cum incredibilia aliquando eius gentis fuisse incrementa tradantur, initium faciamus, quam tenui ac simplici victu vsi fuerint, ex iis aestimetis licet, quae de puerorum educandorum ratione narrat Diodorus *a*). Non iis, inquit, per leges licet liberos exponere; quicquid natum est, tollendum est, *vt tanto maior hominum frequentia sit, quippe quae ad imperii hominumque felicitatem plurimum conducat*. Alunt vero pueros cum nulla plane molestia, quae ex sumtu faciendo oriatur; cuius rei incredibilis prorsus ratio est. Coctilia enim quaedam ex vili paratuque facili materia confecta, papyri imos thyrsos, sub cinere tostos, radices et caules palustres, nunc crudos, nunc elixos et assos, iis apponunt. Sine calceamentis et nudi plerique educantur, ob commodam caeli temperiem. Impensarum, quas in puerum faciunt parentes, donec ad virilem aetatem peruenierit, summa non xx. drachmas *b*) excedit. Miram autem palustrium huiusmodi plantarum esculentarum copiam ac varietatem fert Aegyptus, loti inprimis ac papyri, iucundo plane sapore, *c*) arundinis, fabarum, lactucarum, alliorum atque olerum, de quibus copiosa apud Herodotum et Diodorum est narratio *d*); quorum hic quidem Aegyptios ad eandem hanc prompti paratique cibi affluentiam prouocasse memorat, vt docerent, primos mortales in Aegypto a natura procreari debuisse *e*). Neque priscis aetatibus nostri aevi fides desit. Namque et hodie oleribus maxime, lactucis, alliis ac fabis viuunt, eoque ipso quamuis tenui victu admodum frugaliter vtuntur *f*). Neque tamen siue corporibus robur siue animis hilaritas decedere traditur; vnum gentis studium esse, festa et choreas ad tiliarum cantum agere. Piscium praeterea multitudine Nilus abundat *g*). Quae omnia si quis memoria et animo teneat, tam frequentibus vrbibus ac vicis, vt nuper commemorauimus, eam terram habitari potuisse, non mirabitur; at nec illud incredibile videbitur, quod ex vna huius terrae prouincia sexcenta millia hominum ad nouas sedes quaerendas olim exiisse a Mose traditum accepimus. Quid? quod intelligi hinc quodammodo potest, quomodo tam magnificae structurae opera in Aegypto plurima surgere potuerint. Quum enim operas tam tenui victu alere posses, in eas vtique non magna fuit impensa facienda. In maiore pyramide pecuniae, in raphanos, cepas et allia, quo scilicet victu utebantur tenuiores, alendis operis, impensae, summam notatam fuisse satis constat, quae mille et sexcenta talenta conficiebat *h*). Ingens pecunia, si quidem, quas in res et in quanta rerum vilitate facta sit, cogites; nullo tamen modo cum vlla sumtuum parte comparanda, qui nostra aetate ad centum hominum millia per viginti aut triginta annos alenda essent infumendi *i*).

Plura quae hic commemorari possint, chartae angustia omittere iubet. In Graeciam nunc nauigandum est, omnis elegantiae ac τοῦ καλοῦ vnicam magistram, atque adeo simplicitatis, sine qua nihil pulchrum esse potest, non indiligentem commendatricem. Et Athenae quidem, habuere eae etiam serioribus temporibus ac corruptis ciuitatum moribus laudem eximiae

a) Lib. I, c. 80.

b) Tres thal. et octodecim bonos grossos ad summum nostrae pecuniae valorem. Sic tandem *liberos tollere libeat et expediat!* (Plinii Paneg. c. 27.) In nobili illa tabula alimentaria Traiani Imp. singulis pueris ad mensuram alimentum, adeoque ad victum cultumque, xvi sesterterii, h. totidem boni grossi, aestimatione ad nostri temporis pecuniam facta, singulis puellis xii. praebantur.

c) v. Theophrast. VI. de causis plant. 16. IV, 9. XXI, 50. (15) Alios v. ap. Borrich. Hermet. c. 4.

d) Herodot. II, 92. Diodor. I, 34. etc. 43. De papyro v. Plin. XIII, 22. (11.) et ad e. l. Guiland. Alpin. de Plant. Aegypt. p. 53. De Loto v. eund. p. 50. 73. et de pane ex ea confici solito Herodot. l. I. Galen. de alim. facult. I, 5.

e) Diodor. I, 10.

f) Alpin. rer. Aegypt. I, 17. III, 9. 10. 13. Maillet Description de l'Egypte p. 108^e sq.

g) Herodot. II, 93. sq.

h) Herodot. II, 125. Diodor. I, 64. Si Graecos scriptores communi talento vsos esse dicendum est, fiunt hinc 1, 859, 800 thaleri; sin Aegyptio, quod minarum atticarum lxxx est, 2, 462, 400 thaleri.

i) Si Aegyptiacam, adeoque maiorem, quam modo posuimus, aestimationem admittas, in singula capita singulis mensibus 19½ Pf, singulis vero annis 19 Gg, 9 Pf, circiter erogatum fuit.

niae frugalitatis; qua de re praeclarus Luciani locus est *a*); multo tamen maior ille paupertatis amor iis temporibus fuit, cum descriptae aequaliter fortunae tanto validius luxuriae frenum iniicerent. Cibus quidem ordinarius panis erat siue sub cinere siue in furno coctus, aut maza e farina sale subacta, piscis cum salsamentis, paucae carnes, infinita porro placentarum genera, quo cibo mirum quantum delectabantur, cum bellariis in mensis secundis. In Amphidromiis, quod festum erat Atheniense, quo se inuicem quam lautissime exciperent, opiparae talis coenae apparatus a vetere Comico enarratur: segmenta casei chersonesitae tosta, brassica cocta, cum oleo, pectuscula agnorum pinguum, turdi cum piscibus et calices meraciores *b*). Rideas, si, quae apud Aristophanem et Athenaeum *c*) ad luxum referuntur, cum profusis beatorum nostrorum coenis compares: carnem puta leporinam, colostrum et caseum inde pressum *d*); mel, ficus, lactucas, oliuas; modo corollae, flores, cithara et vnguenta ad manum essent. Atqui iam tum Xenophon ex commerciis et mercatu maritimo Italiae, Cypri, Aegypti, Lydiae, Ponti et Peloponnesi delicias eo confluisse querebatur *e*).

In quo tamen imprimis mirabilis vitae εὐτέλεια veterum conspicua fuit, est vestitus reliquique vitae cultus simplicitas ac potius tenuitas. ἱμάτιον et χιτὼν, pallium et tunica, eaque e lana et quidem natiui coloris, nec multiplicem vestium copiam, nec ambitionem mutationem admittebat. Pauperes ac philosophi solo pallio, eoque usu trito, περιβώνιον appellabant, contenti, si sordes contraxisset, fullonum opera lauandum, interpolandum ac poliendum curabant. Vnum fere patri familias, interdum et matri, satis visum fuisse, nota de Socrate narratio docet. Vestitu quidem et habitu neminem Athenis e ciuibz quicquam habuisse, quo a seruo aut aduena discerneretur, diserte narrat Xenophon *f*). Si qua hac in re esset luxuria, ea ad mulieres pertinebat. Floridas ius, flauas, ac purpureas vestes *g*) cum aliis ornamentis in deliciis fuisse, negari nequit; nihil tamen est in eo luxu, quod cum nostra elegantia comparari possit. Domus priuatorum nihil splendoris ac ne ornatus quidem habebant. Dicaearchus, qui Ptolemaei Lagi tempore floruit, Athenas ita describit *h*), vt via ad eas amoena perueniri dicat; omnia vndique cultu suo mansuetioris vitae amoenitatem et vbertatem ostendere; at urbem ingresso domus occurrere plerasque εὐτελῆς, paucas elegantes; vt primo adspectu dubitaret hospes, essentne hae nobiles illae Athenae? mox tamen, aedificiis publicis conspectis, facile, vt crederet, adduci. Notus locus est Demosthenis *i*) in quo, si quis Aristidis, Miltiadis et reliquorum magnorum virorum aedes intueatur, nihil eas vicina quaque domo splendidiore reperiri ait, cum tamen ii ipsi magnificentissimis templis aliisque aedificiis urbem ornassent. Omnino priuatarum aedium parum gratus aut speciosus adpectus esse debuit: si quidem gradibus ad eas adscendebatur; ambibant praemuntiones *k*); prominebant superiores aedium partes, ὑπερῶα, in vias publicas proiecta; fores aperiendo extrorsum vertebantur *l*). Nec vias aut expeditas et latas, aut bene descriptas fuisse ex Aristotelis loco *m*) suspicamus, in quo antiquos in describendis domibus ac viis rationem quam maxime impeditam sequutos esse narrat, vt, facto ab externis in urbem impetu, urbeque ab hostibus capta, tanto difficiliore essent exitus. Supellectili autem quam vili et parum copiosa vsi sint Graeci, ex Xenophontis loco disci potest *n*). Cum in omnem itaque cultum tam parum impendendum esset, agri quamuis angusti prouentu vitam tolerare poterant. Non itaque est, quod mireris, e Solonis legibus, adeoque centum ante pugnam Marathoniam annis, populo in quatuor classes descripto, primae classis adeoque diuitum, censum D. medimnos annui redditus fuisse; nam ita accipiendum esse videtur, quod

Plu.

a) Lucian. Nigrin. f. 12. 13. Chionis Epist. VI.

b) Eubulus ap. Athen. II. p. 65.

c) v. lib. XIV. p. 640. it. Aelian. V. H. I, 18. IV, 22.

d) v. Aristoph. Vesp. 107. 108.

e) de Athen. Rep. c. II, 7.

f) de Athen. Rep. c. I. §. 10.

g) ἀνδρῶν, ἐξηνθισμένα ἱμάτια κροκατῶ. conf. Aristoph. Lyfistr. 42. seq.

h) de Statu Graec. p. 8. in Geograph. Gr. min. T. II.

i) Olynth. III. p. 23. C. ed. Colon. Allobr.

k) προφράγματα. nos Stacketen.

l) v. Aristot. de cura rei famil. lib. II, c. 1. p. 684. A. T. III. Par.]

m) de rep. VII, c. II. p. 586. C.

n) de re dit. Athen. c. 4, 7.

Plutarchus memorat, in ea classe fuisse τοὺς ἐν ξηροῖς ὁμοῦ καὶ ὑγροῖς μέτρα πεντακόσια ποιοῦντας, qui tantum iugerum haberent, ut prouentus ex agris annuus siue tritici et frumenti, siue olei, ac vini, D. medimnos, h. e. quingentos fere Brunsuicenos Himten conficeret a). Sicyone quantum possiderent ii, qui diuites haberentur, ex eo colligatis. Aratus, cum exules LXXX. a Nicocle eiectos cum D. aliis reduxisset, erant autem hi e ditioribus, quorum agri aliis aut dati aut venditi erant, ut ortam ex eo, quod hi agros suos repetebant, contentionem componeret, CL. talenta contulerat, quibus aut redimeretur aut compensaretur cuique sua possessio. Si rationes subducas, diuitum horum fundi, CCC. circiter thaleros quisque, aestimati sunt b). Non hic de rerum pretiis et possessionum aestimatione quaerimus, at valde tamen parco victu contentos fuisse necesse est, quibus prouentus ex agro tam angusto satis magnus esset. Athenis tenuis fortunae homines ac serui in diurnum victum choenice tritici se tuebantur; quae quomodo ad vitam sustentandam satis esse potuerit, ex nostra ingluvie vix intelligas. Erat enim Athenis choenix pars quadragesima octaua medimni, quem nostrum Himten fere exaequasse supra diximus; ut adeo choenix tritici fere libram cum semisse panis triticei cocti effecisse videatur c). Apud Romanos seruorum demensum diurnum binarum ac trinarum librarum, in graui opere, interdum adeo quinarum farris erat d). Iam cum libra Romana paullo minoris ponderis esset, quam libra Troica, multoque adeo magis quam vulgaris nostra libra, parciori victu talem seruum, quam operarium apud nos, cuius demensum trium nostrarum librarum panis esse solet, se sustentasse necesse est. At huic porro nostro operario butyri, lardi, leguminis, carnis, farti, cereuisiae admensum dandum est; cuiusmodi nihil plane seruo Romano praebebatur: sed pulmentarium vilissimum, lora et certo anni tempore vinum; olei in annum quarta pars amphorae, seu XX. librae, cum salis modio e). Inutili autem seruo vnam libram praebitam fuisse ex Horatio colligas, et XII. Tabularum auctoritate nexis libra farris in diem decernitur. Ex quo simul intelligi potest, quomodo tantus seruorum numerus Athenis f) ac Romae ali potuerit. Scilicet tam vili, parco et exili victu nutriebantur, ut semper ad manum et in promptu esset, quod ipsis satis esset.

Sed dum suscepti fidem et constantiam seruando vni officio satisfacere volumus, ne alteri, eique grauiori, deesse videamur, verendum est. Agitur enim nunc cum maxime hoc, ut, decedentis de ornatissimo munere Prorektoris Magnifici vices et insignia Virum Illustrem et Experientissimum, Potentissimi Regis nostri Archiatrum,

RVDOLPHVM AVGVSTINVM VOGEL, D.

rite suscepturum esse, Vobis publice declaremus. Cuius rei causa solennis ex more pompa in templum Academicum die Ianuarii II. ducetur, Deo immortali pro rebus nostris saluis ac florentibus vota reddentur fientque preces, ut constantem ac perpetuum nobis bonorum horum fructum esse iubeat. Vos autem, Illustrissimi Comites, Generosissimi ac Nobilissimi Ciues ac Commilitones, si quem vnquam amoris, studii et operae nostrae fructum cepistis, ne huic celebritati frequentia Vestra desit, et, ut munus per se non vno molestiae genere circumfusum Vestra pietate, modestia et obsequio quam maxime alleuetur, videbitis. PP. Kal. Ian. cło Io cclxvi.

a) v. Arbuthnot. p. 196. comparato cum grauissimo auctore Hausuater Tab. II. post p. 598.

b) Nam 150 talenta efficiunt nostris numis thaleros 174356. Si aequas portiones numeres, 317. thal. vnaquaeque est. Est autem narratio apud Plutarchum in Arato p. 1031. sqq. Cic. Off. II, 23. Potuere tamen agri isti esse satis magni, neque ex eorum aestimatione iudicium fieri potest. Vniuersae Atticae, agrorum domum ac fortunarum omnium, aestimatio intra 5750 talenta h. sex circiter millena millia nostra, censebatur v. Polyb. II, 62. cum quo conferendus Demosth. de Classibus p. 74. C.

c) Alio tempore diuersa choenice ratio fuit, ut viri docti satis docuere. Itaque mensuram diuersam Theophylacti Simocattae tempore fuisse dicendum est, qui bonas choenices diurnum admensum tum fuisse narrat. Epist. LXXVII.

d) Cato de RR. 56. Familiae cibaria: qui opus facient, per hyemem (in mensem) tritici modios IIII. (h. intra libras LXXX. et C. Plinius XVIII, 12. Italicum triticum grauius pondere esse ait, et ad libras XXV. interdum modium pendere. De granis autem haec accipienda sunt) per aestatem modios IIII. S. (quaternos semissem.) Villico, villicae epistatae, opiloni, modios III. (forte, quoniam illis pulmentaria et opsonia praebebantur) Compeditis (seruis, qui in vinculis habentur, adeoque grauissimum opus faciunt nec quicquam opsonii accipiunt) per hiemem panis P. III. (pondo quaterna in dies, adeoque in mensem CXX libras.) Apud eosdem Romanos, cum rerum pretia aucta essent, quinque modios et quinque denarios in mensem seruus, sed qui mimus esset, accipiebat. Seneca Ep. 80.

e) v. Cato RR. 57. 58.

f) v. Athenaeus VI, 20. p. 272.

© SUB GÖTTINGEN/GDZ/2014